

## طلاق در کانادا

لیلا محقق منتظری، کارشناس ارشد حقوق بین الملل و وکیل پایه یک دادگستری

مقدمه:

قانون مربوط به طلاق در سال ۱۹۸۵ به تصویب پارلمان کانادا رسیده است که شامل ۳۶ ماده می باشد. در این نوشته سعی شده به اختصار قانون فوق الذکر و سایر مقررات مربوط به طلاق در کشور کانادا مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا آیین دادرسی و نحوه رسیدگی به ادعای زوجین، دلایل طلاق، تقسیم اموال و هم چنین نحوه رسیدگی به حضانت اطفال در سیستم قضایی کانادا بیان می شود.

### آیین دادرسی:

در کانادا طلاق تحت حاکمیت قانون فدرال قرار دارد. به موجب ماده (۷) این قانون - که پارلمان کانادا، آن را در سال ۱۹۸۵<sup>(۱)</sup> تصویب کرده است. قاضی بدون حضور هیأت منصفه، صلاحیت اعطای حکم طلاق را دارد.<sup>(۲)</sup> در این راستا هر یک از زوجین یا هر دوی آن ها می توانند برای گرفتن حکم طلاق و بر هم زدن ازدواج اقدام کنند.

اگر یکی از زوجین یا هر دو به طور معمول لاقلاً یک سال پیش از اقدام به طلاق، مقیم آن ایالت باشند؛ دادگاه صلاحیت رسیدگی به درخواست طلاق آن ها را دارد<sup>(۳)</sup> و نیازی نیست که طرفین شهروند کانادا باشند.

هر یک از زوجین به تنهایی می تواند برای گرفتن حکم طلاق اقدام کند و نیازی به پذیرش طرف مقابل نیست؛ برای مثال در بریتیش کلمبیا<sup>(۴)</sup> مدعی باید ابتدا دادخواست طلاق<sup>(۵)</sup> را داده و سپس منتظر پاسخ<sup>(۶)</sup> مدعی علیه باشد. مدت آن برای شخصی که در بریتیش کلمبیا زندگی کند ۲۰ روز، اگر خارج از بریتیش کلمبیا باشد اما در کانادا یا آمریکا زندگی کند ۴۰ روز و اگر در جای دیگر سکونت داشته باشد ۶۰ روز می باشد. در صورت عدم پاسخ، مدعی می تواند اقدام و تقاضای **Undefended Divorce** نماید. در این صورت مدعی باید دلایل خود را برای طلاق در دادگاه

بازگو کند. دادگاه پس از بررسی ظرف مدت ۲ یا ۴ هفته مبادرت به صدور رأی می کند. البته در مورد احکام مربوط به اطفال این زمان ممکن است بیشتر شود. در ونکوور<sup>(۷)</sup> کانادا این نوع طلاق ظرف مدت ۲ تا ۳ ماه انجام می شود. یک کپی از دستور دادگاه باید توسط مدعی برای مدعی علیه به آخرین آدرس وی ارسال شود. پس از ۳۱ روز از تاریخ امضای قاضی، مدعی می تواند تقاضای Certificate Divorce نماید.<sup>(۸)</sup>

در صورت پاسخ مدعی علیه در مدت فوق، مدعی باید خود را آماده نماید؛ به خصوص در مورد مسائل مربوط به حمایت و حضانت کودکان. در این مورد، مدت زمان رسیدگی و استماع توسط قاضی ۸ ماه یا بیشتر است.<sup>(۹)</sup>

هم چنین زوجین می توانند با توافق از یکدیگر جدا شوند که به آن Joint Petition Divorce می گویند<sup>(۱۰)</sup> که از نظر مدت و هزینه به نفع آنها است.

هم زمان با اقدام به طلاق، همسر می تواند برای تغییر نام خود اقدام کند که این نام می تواند نام سابق وی و یا هر نامی باشد که او نسبت به آن تمایل دارد. البته برای تغییر نام کودکان نیاز به رضایت همسر است.<sup>(۱۱)</sup>

دلایل طلاق:

۱- جدایی

۲- زنا

۳- سوء رفتار فیزیکی یا روحی

بر طبق این قانون، ازدواج زمانی بر هم می خورد که زوجین در مدت معین - که توسط قانون تعیین شده- به طور جداگانه زندگی کرده باشند و یا مدعی علیه مرتکب جرمی مربوط به ازدواج شود؛ به طوری که ادامه زندگی مشترک دشوار و غیر قابل تحمل گردد.

دوره جدایی باید حداقل بلافاصله از یک سال پیش از آغاز اقدام به اقامه ی دعوی طلاق شروع شده باشد. پس از این دوره ی انتظار یک ساله<sup>(۱۲)</sup> و هنگامی که یکی از آنها قصد زندگی جداگانه را

دارد. هر یک از زوجین حکم طلاق را به دست خواهند آورد در این صورت فرض می شود که همسران زندگی جداگانه ای داشتند؛ هنگامی که جدا از یکدیگر بودند و یکی از آن ها قصد جدایی از دیگری را داشته است. بیش از ۸۰٪ از احکام طلاق در کانادا بر پایه یک سال جدایی است.

زندگی جداگانه به این معنی است که حداقل یکی از زوجین باید قصد ترک تعهدات مربوط به ازدواج را به منظور فسخ زندگی زناشویی داشته باشد. در این خصوص نیاز به جدایی فیزیکی است و خانه مجزا از یکدیگر. فقدان روابط زناشویی عاملی است که مورد توجه قرار می گیرد؛ البته سکونت در یک خانه به صورت جداگانه نیز به معنی جدایی است.<sup>(۱۳)</sup>

قبل یا بعد از اقدام به طلاق بر مبنای یک سال جدایی، زوجین می توانند تا ۹۰ روز با هدف سازش با یکدیگر زندگی کنند. در صورت عدم توافق می توانند دعوا را ادامه دهند؛ این مدت اختیاری است. هم چنین دیوانگی، بیماری طولانی و جدایی، زمانی که یکی از زوجین تعهدات مربوط به ازدواج خود را متوقف سازد، موجب تقاضای طلاق خواهد شد؛ به عنوان مثال خدمت طولانی در نیروی نظامی و یا سایر استخدام هایی که موجب ترک همسر و ترک انفاق شود.

در مورد دوره جدایی برخی از دادگاه ها عقیده دارند که روابط گاه و بی گاه تأثیری در دوره جدایی ندارد؛ در حالی که سایرین معتقدند که اعمال اتفاقی مقاربت در طول دوره، ناقض دوره جدایی است. حقیقت این است که اگر یکی از زوجین قصد انجام تعهدات مربوط به خود را نداشته باشد، هیچ نیرویی نمی تواند مانع آن شود. به هر حال قاضی باید امکان رجوع را به طرفین بدهد، اما اگر یکی از طرفین چنین چیزی را نپذیرد، طلاق باید واقع شود.<sup>(۱۴)</sup>

هم چنین بر هم زدن ازدواج ممکن است زمانی صورت گیرد که مدعی علیه مرتکب زنا شده یا موجب سوء رفتار فیزیکی یا روانی بر علیه مدعی شده باشد؛ به نحوی که ادامه ی زندگی مشترک زن و شوهر را تحمل نپذیرد و دشوار سازد.

در مورد زنا، قاضی باید متقاعد شود که یکی از زوجین مرتکب زنا شده است. آسانترین روش، اقرار کتبی مدعی علیه است؛ در غیر این صورت مدعی باید آن را به اثبات برساند.

در حال حاضر در رویه قضایی تنها زنا قابل قبول است؛ یعنی ارتباط میان اشخاص با جنس مخالف که در این صورت دادگاه حکم طلاق را صادر خواهد کرد.<sup>(۱۵)</sup>

در رابطه با سوء رفتار، دادگاه تنها سوء رفتاری را در نظر می‌گیرد که پیش از جدایی اتفاق افتاده باشد و سوء رفتاری را که پس از جدایی اتفاق افتاده باشد به عنوان دلیل معتبر برای طلاق در نظر نخواهد گرفت؛ مگر برخی از اعمال خاص نظیر رها کردن کودکان و یا امتناع از دسترسی زوجه به فرزندان.

سوء رفتار لازم است رفتاری باشد تحت شرایط معین که این رفتار ممکن است صدمه جسمی باشد یا آسیب روانی و یا ایجاد یک انجام زندگی تحمل ناپذیر برای یک شخص منطقی. البته هیچ تعریفی از سوء رفتار در قانون نیست اما روشن است که سوء رفتار در دوره طول متفاوت است و بستگی به محیط اجتماعی دارد که زوجین در آن زندگی می‌کنند. بنابراین رفتارها براساس استانداردهای معاصر آزموده خواهند شد.

آزار روانی به عنوان دلیل طلاق لازم نیست که با قصد باشد. دیوانگی و سایر بیماری‌های روانی ممکن است منجر به آزار و اذیت شود. هم چنین شرایط یا رفتارهای معین ممکن است منتهی به سوء رفتار گردد؛ از قبیل روابط زناشویی غیر طبیعی بدون رضایت، اعتیاد به مواد مخدر یا الکل، اذیت و آزار و انتقاد و عیب جویی دائمی و غیره.

ضمناً شخصی که از سوی زوجین تشریفات طلاق را انجام می‌دهد (وکیل یا مشاور حقوقی) باید با زوجین در مورد امکان رجوع گفتگو کند و به آن‌ها آگاهی و نظر مشورتی در این خصوص داده و آن‌ها را در مورد راه‌های مناسب برای همکاری ایشان جهت نیل به مصالحه راهنمایی نماید؛ مگر این که اوضاع و احوال قضیه نشان دهد که انجام این کار مناسب نیست. شخصی که از طرف زوجین اقدام می‌کند، باید موضوعات مقتضی را برای مذاکره - که ممکن است مربوط به حمایت یا حضانت باشد - مطرح نماید. هم چنین زوجین باید از هر وسیله میانجیگری قابل دسترسی و مناسب در قضیه

مطلع گردند و دادخواست هم چنین محتوی اظهارنظر در خصوص قبول وظایف شخصی خواهد بود که از سوی زوجین اقدام می کند.<sup>(۱۶)</sup>

دادگاه پیش از بررسی دلایل و در هر مرحله از رسیدگی به درخواست طلاق، فرصت مناسب به طرفین جهت حل و فصل اختلاف می دهد؛ مگر از اوضاع و احوال قضیه این طور به نظر برسد که اقدام به رجوع مناسب نیست. اگر تلاش در جهت سازش، ناموفق باقی بماند؛ براساس درخواست هر یک از زوجین دادگاه رسیدگی را ادامه خواهد داد.

دادگاه باید متقاعد شود که هیچ تبانی به هدف موقوف ساختن عدالت وجود ندارد. البته این شامل موافقتنامه های مربوط به جدایی طرفین، حمایت مالی، تقسیم اموال و یا حضانت کودکان نمی شود.

### حضانت کودکان:

دادگاه موظف است خود را متقاعد سازد که ترتیبات منطقی برای حمایت کودکان به وجود آمده است؛ در غیر این صورت اعطای طلاق را تا تعیین این موافقتنامه ها به تعویق خواهد انداخت. دادگاه می تواند از طریق یکی از زوجین یا هر دوی آن ها، دستور یا دستور موقتی در خصوص نفقه و حمایت اطفال صادر کند.<sup>(۱۷)</sup>

شرایط، وسیله ها، احتیاجات و سایر اوضاع و احوال هر یک از زوجین و فرزندان برای کسی که حمایت را درخواست کرده در نظر گرفته خواهد شد که شامل طول زندگی مشترک، وظایف انجام شده توسط زوجین در طول زندگی و هر موافقتنامه ای مربوط به زوجین است.

در خصوص حضانت اطفال، دادگاه حقایقی را مورد توجه قرار می دهد؛ از جمله این که چه کسی بیشتر اوقات از کودک نگهداری می کرده؟ چه کسی او را نزد پزشک و دندانپزشک می برده؟ چه کسی برای او فعالیت فوق برنامه تنظیم می کرده و چه کسی با مدرسه کودک و معلمان او در تماس بوده است؟ هم چنین توانایی هر کدام در عمل به وظایف و نیز سلامت روحی و جسمی آن ها مورد رسیدگی قرار می گیرد. معمولاً در مورد حضانت، کودکان خانواده در کنار یکدیگر زندگی

خواهند کرد مگر شرایط ایجاب نماید که آن‌ها را جدا نمایند. معمولاً دادگاه به خواسته کودکان نیز توجه خواهد کرد؛ به خصوص اگر نوجوان باشند.<sup>(۱۸)</sup>

هنگامی که دستوری در رابطه با حمایت از زوجین صادر می‌شود؛ گذشته و آینده با طور جداگانه در رابطه با زوجین و فرزندان‌شان در نظر گرفته خواهد شد. دستور حمایت از اطفال و مسئولیت هر یک از زوجین نسبت به اطفال را در نظر خواهد گرفت و این تعهد مالی بر طبق توانایی هر یک از زوجین در اجرای این تعهد خواهد بود.

با دریافت تقاضا توسط هر یک از زوجین و یا هر دوی آن‌ها یا توسط شخص ثالث، دادگاه ممکن است حکم حضانت در خصوص تمام یا برخی از کودکان را صادر کند. دادگاه می‌تواند حضانت انحصاری یا مشترک<sup>(۱۹)</sup> اعطا کند. حضانت مشترک به معنای تصمیم مشترک در کلیه امور مربوط به فرزندان از جمله انضباط، مدرسه، تعطیلات و موارد مهم دیگر است.

حکم حضانت مانع از ارتباط کودک با پدر یا مادر خود که حضانت ندارد، نخواهد شد و دادگاه می‌تواند در این خصوص تصمیم بگیرد. این دیدار می‌تواند یک بعد از ظهر در هفته، تعطیلات آخر هفته و یا سایر تعطیلات باشد. هم‌چنین پدر یا مادر حق مراجعه جهت تحقیق و دریافت اطلاعات نظیر سلامت، تحصیل و خدمات اجتماعی مربوط به فرزندان را دارند. البته در برخی از مواقع قاضی می‌تواند در جهت منفعت کودکان تصمیم بگیرد که آن‌ها نمی‌توانند اوقات خود را با پدر یا مادری که فاقد حضانت است، بگذرانند.<sup>(۲۰)</sup>

تنها توجه دادگاه معطوف به این خواهد بود که بهترین منفعت را برای اطفال در نظر بگیرد. رفتار گذشته والدین نباید در نظر گرفته شود؛ مگر رفتاری که در توانایی آن شخص در عمل به وظیفه به عنوان پدر یا مادر تأثیر داشته باشد.

در هر صورت والدین هر دو حتی پس از طلاق موظف به تأمین مالی فرزندان خود می‌باشند. در صورتی که یکی از والدین بعد از طلاق به دستورهای دادگاه بی‌اعتنایی کند، طرف مقابل می‌تواند به دادگاه مراجعه کرده و الزام او را به انجام دستورات بخواهد.

البته دستور دادگاه قابل تغییر است و هر یک از طرفین می تواند در صورت پدید آمدن اوضاع و احوال جدید، تغییر آن را از دادگاه بخواهد که این امر می تواند با توافق یا بدون توافق طرفین باشد و در هر صورت دادگاه به آن رسیدگی خواهد کرد.

### تقسیم اموال:

تقسیم اموال در کانادا بسته به مقررات هر ایالت دارد و در این رابطه هر یک از ایالات مقرراتی در این خصوص وضع کرده است. در اکثر مواقع اموال به گونه ای تقسیم می شود که هر کدام از زوجین به طور منصفانه از اموال مربوط به دوره ی زناشویی بهره مند گردد.

البته اموال مربوط به پیش از ازدواج و هدایا و میراثی که به هر یک از آن ها رسیده است، متعلق به صاحب آن خواهد بود و قابل تقسیم نیست.<sup>(۲۱)</sup>

در تقسیم اموال، دادگاه موارد زیر را در نظر خواهد گرفت:

- مدت زمان زندگی زناشویی؛

- نقش هر یک از زوجین در زندگی؛

- چه کسی با کودکان زندگی می کند.

هم چنین نکته مهمی که مدنظر قرار می گیرد این است که تقسیم اموال باید به گونه ای باشد که هیچ یکی از آن ها پس از آن دچار مشکلات اقتصادی و زیان مالی نگردند. به خصوص کسی که حضانت کودکان به عهده اوست نباید از این جهت آسیب ببیند.

هم چنین قاضی می تواند دستور دهد که یکی از زوجین به طرف دیگر مبلغی در مدت معین یا به طور نامحدود پرداخت کند. مسأله دیگر در مورد تقسیم اموال و حمایت مالی این است که دادگاه به هیچ وجه به رفتار گذشته طرفین و این که چه کسی مقصر بوده، توجهی نمی کند.<sup>(۲۲)</sup>

### نتیجه:

در این نوشته به اختصار به سیر رسیدگی به درخواست طلاق در دادگاه های کانادا اشاره شد. یکی از نکته های مثبتی که در این میان به چشم می خورد؛ تلاش در جهت سازش است که از سوی وکیل

و هم چنین از سوی دادگاه صورت می گیرد و امری بسیار پسندیده و مطلوب است. در کانادا علاوه بر قاضی، کسی که تشریفات قانونی مربوط به طلاق را از سوی زوجین در دادگاه انجام می دهد (وکیل و مشاور حقوقی)، موظف به رهنمون ساختن آن ها به استفاده از هر نوع وسیله میانجیگری است که منجر به مصالحه گردد و در قانون به این وظیفه صریحاً اشاره شده است.

نکته مهم دیگر، در خصوص تقسیم اموال پس از ازدواج است. تقسیم اموال به گونه ای عادلانه صورت می گیرد؛ به طوری که هیچ یکی از آن ها پس از طلاق دچار مشکلات اقتصادی و معیشتی نگردد. بالأخص آن که وضعیت پدر یا مادری که حضانت کودکان با اوست مورد توجه قرار می گیرد تا طلاق موجب آسیب و زیان اقتصادی اونهاشود.

#### پی نوشت ها:

- ۱) ۱۹۶۸, c. ۴ assented to ۱۳<sup>th</sup> February, ۱۹۸۶
- ۲) Article ۷. the jurisdiction conferred on a court by court by this Act to grant a divorce shall be exercised only by a judge of the court without a jury.
- ۳) <http://www.international-divorce.com/divorce-jurisdiction.htm>.
- ۴) British Columbia
- ۵) Petition for Divorce
- ۶) Answer or an Answer & Counter Petition
- ۷) Vancouver
- ۸) <http://ourworld.compuserve.com/homepages/dlmoir/div-sep.htm>
- ۹) Contested divorce
- ۱۰) Uncontested divorce
- ۱۱) <http://ourworld.compuserve.com/homepages/dlmoir/div-sep.htm>

12) Article 1(2)(a) the spouses have lived separate and apart for at least one year immediately preceding the determination of the divorce proceeding and were living separate and apart at the commencement of the proceeding.

13) <http://www.divorceinteractive.com/canada-divorce-law~Id~246.asp>

14) Vaerschraegen, Bea, International Encyclopedia of Comparative Law, Persons and Family, Divorce, Mohr Siebeck, Tubingen, Vol. IV, Chapter 5, p. 1.

15) Verschraegen, Bea, International Encyclopedia of Comparative Law, Persons and Family, Divorce, Mohr Siebeck, Tubingen, Vol. IV, Chapter 5, p. 1.

16) Article 9.(1) It is the duty of every barrister, solicitor, lawyer or advocate who undertakes to act on behalf of a spouse in a divorce proceeding.

a) to draw to the attention of the spouse the provisions of this Act that have as their object the reconciliation of spouses, and

b) to discuss with the spouse the possibility of the reconciliation of the spouses and to inform the spouse of the marriage counselling or guidance facilities known to him or her that might be able to assist the spouses to achieve a reconciliation.

Unless the circumstances of the case are of such a nature that it would clearly not be appropriate to do so.

2) It is the duty of every barrister, solicitor, lawyer or advocate who undertakes to act on behalf of a spouse in a divorce proceeding to discuss with the spouse the support order or a custody order and to inform the spouse of the

mediation facilities known to him or her that might be able to assist the spouses in negotiating those matters.

۳) Every document presented to a court by a barrister, solicitor, lawyer or advocate that formally commences a divorce proceeding shall contain a statement by him or her certifying that he or she has complied with this section.

۱۷- بند "۱" ماده (۱۱).

۱۸) <http://canada.justice.gc.ca/en/ps/pad/resources/divorce/children.html>.

۱۹) Split or Sole Custody & Joint or Shared Custody.

۲۰) <http://canada.justice.gc.ca/en/ps/pad/resources/divorce/children.html>.

۲۱) <http://www.divorceinteractive.com/canada-divorce-law~ID~۳۴۶.asp>.

۲۲) <http://canada.justice.gc.ca/en/ps/pad/resources/divorce/money.html> □۲.